

На основу члана 8. став (1), тачка а), а у вези са чланом 9. став (1) Закона о радијационој и нуклеарној безбједности у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 88/07) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Државне регулаторне агенције за радијациону и нуклеарну безбједност, на 10. сједници одржаној 12.6.2012. године донио је

ПОЛИТИКУ
о сигурности извора јонизујућег зрачења
у Босни и Херцеговини

ДИО ПРВИ – ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПОЛИТИКЕ

- (1) Циљ „Политике о сигурности извора јонизујућег зрачења у Босни и Херцеговини“ је да се успостави ефикасан и транспарентан систем заштите од зрачења којим се обезбјеђује основа за заштиту људи и животне средине од штетних ефеката јонизујућег зрачења у складу са међународним стандардима.
- (2) Циљ „Политике о сигурности извора јонизујућег зрачења у Босни и Херцеговини“ је успостављање оквира за регулаторне активности Државне регулаторне агенције за радијациону и нуклеарну безбједност (у даљем тексту: Агенција) у складу са Законом о радијационој и нуклеарној безбједности у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 88/07) (у даљем тексту: Закон), успостављање смјерница регулаторних активности Агенције у складу са основним циљем и основним принципима сигурности и безбједности Међународне агенције за атомску енергију (ИАЕА), као и европским стандардима.
- (3) Политика се базира на основним циљевима и принципима сигурности и безбједности извора јонизујућег зрачења.

ДИО ДРУГИ – ОСНОВНИ ЦИЉ СИГУРНОСТИ И БЕЗБЈЕДНОСТИ

- (1) Основни циљ сигурности је заштита људи и животне средине од штетних ефеката јонизујућег зрачења и односи се на све околности које могу довести до повећања радијационог ризика. Сигурност обухвата нуклеарну сигурност, радијациону сигурност, сигурност управљања радиоактивним отпадом и сигурност превоза радиоактивног материјала.
- (2) Основни циљ безбједности је спречавање неовлашћеног приступа, губитка, крађе или неовлашћеног трансфера радиоактивних извора, као и смањење вјероватноће експозиције тим изворима и смањење вјероватноће злоупотребе извора са циљем наношења штете појединцима, друштву и околини, као и ублажавање и минимизовање радиолошких посљедица.
- (3) Сигурносну и безбједносну инфраструктуру потребно је развити, колико год је то могуће, на добро координиран начин, узимајући у обзир сличности и

разлике између сигурности и безбједности извора јонизујућег зрачења. Синергија између сигурности и безбједности мора бити развијена тако да сигурност и безбједност допуњују и побољшавају једна другу, и да се избјегне негативан утицај безбједносних мјера на сигурност, односно сигурносних мјера на безбједност извора јонизујућег зрачења.

ДИО ТРЕЋИ – ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ СИГУРНОСТИ И БЕЗБЈЕДНОСТИ

Основни принципи сигурности и безбједности се примјењују током цијелог радног вијека свих радијационих објеката и дјелатности, како постојећих тако и нових, који се користе у мирнодопске сврхе.

Принцип: Примарна одговорност

Примарну одговорност за сигурност и безбједност извора јонизујућег зрачења има носилац ауторизације. Носилац ауторизације је правно лице ауторизовано у складу са важећим прописима за обављање дјелатности са изворима јонизујућег зрачења које доводе до повећања радијационог ризика.

Принцип: Улога институција

- (1) Агенција је у складу са законом одговорна за успостављање подзаконског оквира за нуклеарну сигурност, радијациону сигурност, сигуран транспорт радиоактивних материјала, сигурно управљање радиоактивним отпадом, као и за безбједност радиоактивних и нуклеарних материјала.
- (2) Агенција ће успоставити сарадњу споразумијевањем са другим релевантним институцијама на државном и ентитетском нивоу, када је то неопходно ради успостављања ефикаснијег система заштите од јонизујућег зрачења на територији Босне и Херцеговине.
- (3) Агенција у складу са својим обавезама једном годишње подноси извјештај Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине о стању радијационе и нуклеарне сигурности у држави, а Савјету министара Босне и Херцеговине подноси редовни годишњи извјештај о свом раду.

Принцип: Управљање

- (1) Правна лица која посједују објекте и спроводе активности које могу довести до повећања радијационог ризика морају успоставити и одржавати систем управљања сигурношћу и безбједношћу на највишем могућем нивоу.
- (2) Систем управљања сигурношћу и безбједношћу извора јонизујућег зрачења мора бити интегрисан у укупни систем управљања, мора обезбјеђивати редовну процјену сигурности и безбједности и подстицати сигурносну и безбједносну културу.

Принцип: Оправданост дјелатности

- (1) Дјелатности са изворима зрачења које доприносе повећању радијационих ризика морају бити оправдане.
- (2) Оправданост значи да се услови и дозвољеност обављања постојећих и будућих дјелатности са изворима зрачења, те дјелатности управљања радиоактивним отпадом утврђују и процјењују према економској, друштвеној и другој користи коју дају друштву у односу на радијационе ризике који могу наступити усљед њиховог обављања.
- (3) Агенција процјењује оправданост постојећих и увођења нових дјелатности са изворима јонизујућих зрачења. Посебно, у случају медицинске експозиције, оправданост се процјењује према клиничкој процјени користи од специфичне дијагностичке или терапеутске процедуре за пацијента за сваки појединачни случај.

Принцип: Оптимизација заштите

Оптимизација заштите од јонизујућих зрачења подразумијева да свака дјелатност мора бити изведена тако да експозиција јонизујућим зрачењима буде онолико ниска колико је то објективно могуће постићи с обзиром на економске и друштвене факторе.

Принцип: Ограничење ризика за појединце

- (1) Мјерама за контролу радијационог ризика обезбјеђује се да ниједна особа не буде изложена неприхватљивом ризику. Радијациона дјелатност мора да се планира тако да експозиција појединаца буде увијек испод прописаних граница, односно границе дозе која представља прописану горњу границу прихватљивости експозиције јонизујућем зрачењу.
- (2) Граница дозе треба бити прописана како за лица професионално изложена јонизујућем зрачењу, тако и за становништво у цјелини.

Принцип: Заштита садашњих и будућих генерација

- (1) Становништво и животна средина морају бити заштићени од радијационих ризика.
- (2) С обзиром да радијациони ризици превазилазе државне границе, као и да могу бити присутни дуги временски период, морају се сагледати могуће посљедице садашњих активности са изворима јонизујућих зрачења на ширу популацију, као и на будуће генерације.

Принцип: Спречавање ванредних догађаја

Све неопходне мјере се морају подузети у циљу спречавања или ублажавања нуклеарних и радијационих ванредних догађаја.

Принцип: Припрема и одговор на хитне ситуације

- (1) Сви потребни планови за припрему и одговор за хитне ситуације, односно за нуклеарне и радиолошке хитне ситуације, морају бити припремљени, усвојени и спровођени.
- (2) У складу са Законом, Савјет министара Босне и Херцеговине на приједлог Агенције доноси државни акциони план о хитним случајевима заштите становништва од јонизујућег зрачења у случају ванредног догађаја, нуклеарног удеса или настанка нуклеарне штете.

Принцип: Заштитне акције

Заштитне акције за редуцирање постојећих радијационих ризика или радијационих ризика који нису под регулаторном контролом морају бити оправдане и оптимизоване.

Принцип: Градирани приступ

- (1) Регулаторни захтјеви за сигурност требају се заснивати на градираном приступу узимајући у обзир комплексност радијационе дјелатности и величину радијационог ризика.
- (2) Регулаторни захтјеви за безбједност требају се заснивати на градираном приступу узимајући у обзир процјену пријетње.

Принцип: Процјена пријетње

Надлежни органи врше процјену пријетње по безбједност радиоактивних извора која се заснива на процјени могуће угрожености извора од злоупотреба, неовлашћеног приступа, губитка или крађе радиоактивних извора.

Принцип: Вишеслојне заштитне мјере

Захтјеви за сигурности и безбједност требају се заснивати на концепту комбиновања више нивоа и метода заштите (структуралних, техничких, кадровских и организационих), који требају онемогућити злонамјерно коришћење извора јонизујућег зрачења.

Принцип: Повјерљивост података

Све неопходне мјере у циљу заштите повјерљивости информација које би могле угрозити безбједност извора јонизујућег зрачења усљед неовлашћеног приступа требају бити успостављене и имплементиране.

ДИО ЧЕТВРТИ – СПЕЦИФИЧНЕ ПОЛИТИКЕ

I. Политика радијационе сигурности

- (1) Агенција ће успоставити регулаторни оквир за радијациону сигурност у Босни и Херцеговини, базирану на међународним стандардима за заштиту од зрачења и сигурност извора јонизујућег зрачења, као и на одговарајућим европским директивама (ЕУРАТОМ).
- (2) Регулаторни оквир за радијациону сигурност ће укључивати нотификацију и ауторизацију дјелатности, процјену ризика радијационих дјелатности и радијационих објеката, регулаторну инспекцију, мјере принуде у случају неиспуњавања регулаторних захтјева, регулаторне активности које се односе на ванредне ситуације, као и консултације са корисницима и јавношћу када је то потребно.

II. Политика нуклеарне сигурности

- (1) Савјет министара Босне и Херцеговине и Агенција ће успоставити регулаторни оквир везан за имплементацију мјера којим се ублажавају посљедице нуклеарног удеса које могу да утичу на Босну и Херцеговину.
- (2) Агенција ће успоставити регулаторни оквир за сигурност и регулаторну контролу нуклеарних материјала који се користе у Босни и Херцеговини у складу са Споразумом између Босне и Херцеговине и ИАЕА о примјени заштитних мјера у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја и Додатним протоколом уз Споразум.

III. Политика сигурног управљања радиоактивним отпадом

- (1) Агенција ће у складу са међународним стандардима успоставити регулаторни оквир за сигурно управљање радиоактивним отпадом насталим на територији Босне и Херцеговине.
- (2) Агенција ауторизује техничке сервисе за сигурно управљање радиоактивним отпадом. Ауторизовани технички сервиси ће бити одговорни за спровођење мјера и активности управљања радиоактивним отпадом, укључујући прикупљање, превоз, паковање, руковање, кондиционирање, складиштење и коначно одлагање радиоактивног отпада.
- (3) Све активности везане за управљање радиоактивним отпадом биће спроведене на отворен и транспарентан начин и јавност ће имати приступ информацијама у мјери у којој оне не нарушавају државне законе, безбједност и одбрану.
- (4) Одговорност за радиоактивни отпад лежи на носиоцу ауторизације до тренутка када отпад преузме ауторизовани технички сервис за управљање радиоактивним отпадом. Носилац ауторизације који генерише радиоактивни отпад одговоран је за спровођење мјера у циљу генерисања минималних количина радиоактивног отпада.

- (5) Радиоактивни отпад се неће увозити у Босну и Херцеговину.
- (6) Агенција ће тражити начин за рјешавање питања трајног одлагања радиоактивног отпада.
- (7) Специфични затворени извори зрачења ће се увозити уз обавезу њиховог поврата добављачу по завршетку коришћења од стране носиоца ауторизације.

IV. Сигуран транспорт радиоактивних материјала

- (1) Агенција ће успоставити регулаторни оквир за сигуран транспорт радиоактивних материјала у складу са релевантним међународним документима.
- (2) Регулаторни оквир ће се односити на све врсте транспорта, цестовни, поморски и ваздушни и садржаваће све операције које су укључене у кретање радиоактивног материјала као што су дизајн, производња, одржавање и поправка паковања, као и припрему, утовар, привремено складиштење и пријем радиоактивних материјала на коначној дестинацији.

V. Безбједност радиоактивних и нуклеарних материјала

- (1) Надлежне државне институције у сарадњи са Агенцијом дефинисаће врсту радијационе пријетње и процјену вулнерабилности у односу на пријетњу за различите изворе јонизујућег зрачења на територији Босне и Херцеговине.
- (2) Агенција ће успоставити регулаторни оквир за безбједност радиоактивних и нуклеарних материјала у складу са релевантним документима ИАЕА, који осигурава да су наведени извори безбједни током и након њиховог коришћења.

ДИО ПЕТИ - ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПОЛИТИКЕ

- (1) Сви учесници у области сигурности и безбједности морају бити ангажовани и испуњавати своје обавезе и бити одговорни у имплементацији Политике. Савјет министара Босне и Херцеговине ће подстицати и промовисати активно учешће свих учесника у њеној имплементацији.
- (2) Регулаторном политиком коју спроводи Агенција осигуравају се потребне информације о сигурном управљању радијационим и нуклеарним дјелатностима у Босни и Херцеговини.
- (3) Прописима Агенције дефинишу се одговорности носилаца ауторизације којима се осигурава потпуно испуњење законских одредби везаних за сигурност и безбједност.
- (4) Агенција осигурава да носиоци ауторизације испуњавају своје обавезе у складу са Законом и подзаконским прописима, што се постиже путем:

- a) Успостављања и објављивања јасних регулаторних захтјева, мониторинга, мјера присиле и одговарајуће помоћи носиоцима ауторизације за унапређење сигурности и безбједности извора јонизујућег зрачења;
 - b) Доношења независних, објективних и конзистентних регулаторних одлука;
 - c) Економичног рада, заснивајући регулаторну акцију на бази радијационог ризика за људе и околину;
 - d) Транспарентног рада са пуном одговорношћу Савјету министара Босне и Херцеговине, Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и грађанима Босне и Херцеговине.
- (5) Активности промоције и имплементације Политике ће бити разматране путем редовних акционих планова Агенције.
- (6) Посебна пажња биће посвећена унапређењу знања и вјештина свих учесника у систему заштите од зрачења у смислу промоције и прихватања концепата културе сигурности, културе безбједности, осигурања система квалитета и рационалног коришћења извора зрачења.

ДИО ШЕСТИ – СТРАТЕШКИ И ОПЕРАТИВНИ ПЛАНОВИ И ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

- (1) Спровођење Политике осигураће се путем одговарајућих стратешких и оперативних планова.
- (2) Ова Политика ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 10/12
12.06. 2012. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда